

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства економіки України
“Про затвердження Правил безпеки ведення гірничих робіт
у вугільних шахтах”

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства економіки України “Про затвердження Правил безпеки ведення гірничих робіт у вугільних шахтах” (далі – проєкт акта) розроблено з метою правового регулювання та визначення актуальних вимог безпеки під час ведення гірничих робіт у вугільних шахтах та створення належних, безпечних умов праці у відповідній сфері.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Конституція України встановлює, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

З метою зміцнення своїх політичних та торговельно-економічних відносин з Європейським Союзом Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС, яка набрала чинності 01 вересня 2017 року. Крім того, Україна підписала з Канадою Угоду про зону вільної торгівлі, яка набрала чинності 1 серпня 2017 року.

Обидві угоди вимагають, щоб Україна забезпечила поступову гармонізацію національного трудового законодавства та практики до законодавства ЄС, стандартів та практики у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей. Існує необхідність в подальшій гармонізації національного законодавства щодо безпеки та гігієни праці у гірничодобувній галузі з нормами Міжнародної організації праці та ЄС.

Верховна Рада України 15 лютого 2011 року Законом України “Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 176 1995 року про безпеку та гігієну праці в шахтах” ратифікувала Конвенцію Міжнародної організації праці №176 “Про безпеку та гігієну праці в шахтах”.

Конвенція МОП № 176 та Рекомендації № 183 щодо безпеки та гігієни праці на шахтах є основними стандартами праці щодо безпеки та гігієни праці у гірничодобувній галузі. Ці міжнародні акти встановлюють вимоги, зокрема щодо обов'язків роботодавців проводити роботу з виявлення, оцінювання, усунення або мінімізації ризиків.

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС Україна повинна вжити необхідних заходів для досягнення відповідності національного законодавства принципам та практиці ЄС. Відповідне законодавство ЄС у сфері безпеки та гігієни праці включає Рамкову директиву № 89/391/ЄЕС та

29 окремих директив, що регулюють конкретні аспекти безпеки та гігієни праці.

Серед цих окремих директив важливою для гірничодобувної галузі є Директива 92/104/ЄЕС про мінімальні вимоги щодо поліпшення безпеки і захисту здоров'я працівників гірничодобувних підприємств з підземним і відкритим способами видобування. Дана Директива встановлює вимоги до охорони та безпеки праці на підприємствах, які видобувають корисні копалини підземним і відкритим способами, у тому числі; загальні обов'язки роботодавців; заходи захисту від пожеж та вибухів; евакуації та рятувальні об'єкти; навчання працівників; профілактичні медичні огляди; і мінімальні вимоги до безпеки та гігієни праці.

У 2018 році Міжнародною організацією праці в перше опубліковано Кодекс усталеної практики МОП “Безпека та гігієна праці під час розробки вугільних родовищ підземним способом”. Цей Кодекс надає урядам, роботодавцям і працівникам загальноприйняті керівні принципи, що ґрунтуються на міжнародних нормативних актах у галузі праці та найкращій галузевій практиці та дозволяють вирішувати питання спеціальних видів небезпечних факторів під час розробки вугілля підземним способом.

На сьогодні чинним нормативно-правовим актом з охорони праці, що встановлює вимоги безпеки у вугільних шахтах є Правила безпеки у вугільних шахтах, затверджені наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 22 березня 2010 року № 62, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17 червня 2010 року за № 398/17693 (далі – Правила).

Необхідність перегляду зазначеного нормативно-правового акта є приведення його до законодавства ЄС, міжнародних стандартів та практик у сфері охорони праці та промислової безпеки, зокрема з безпечного ведення гірничих робіт на гірничодобувних підприємствах.

Крім того, відповідно до вимог статті 28 Закону України “Про охорону праці” нормативно-правові акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, але не рідше одного разу на десять років.

Також, на виконання пункту 4.1 Висновку Урядової комісії за результатами розслідування причин виникнення надзвичайної ситуації, що склалася 02 березня 2017 року у с. Глухів Сокальського району Львівської області на відокремленому підрозділі “Шахта “Степова” Державного підприємства “Львіввугілля” від 07 липня 2017 року, було створено робочу групу при Держпраці з опрацювання нормативно-правових актів з охорони праці у вугільній промисловості та приведення їх у відповідність до законодавства і міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції (наказ Держпраці “Про створення робочої групи” від 21 серпня

2017 року № 103), на якій було прийняте рішення щодо перегляду діючих Правил безпеки у вугільних шахтах та розробки нової редакції цих Правил.

Норми Закону України “Про охорону праці” визначають, що державна політика в галузі охорони праці базується на принципах, зокрема:

встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;

використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.

Враховуючи зазначене, виникла потреба в прийнятті актуалізованих вимог щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі під час ведення гірничих робіт у вугільних шахтах.

3. Основні положення проєкту акта

Проєкт акта спрямовано на визначення єдиних, актуальних вимог щодо ведення гірничих робіт у вугільних шахтах і використання гірничошахтного, транспортного та електротехнічного обладнання, провітрювання та протиаварійного захисту гірничих виробок, забезпечення пилогазового режиму, виробничої санітарії та охорони праці, вжиття всіх необхідних заходів, спрямованих на усунення небезпеки та мінімізацію ризиків, застосування ризик-орієнтованого підходу.

Питання, яке передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, полягає у розробленні проєкту акта шляхом перегляду чинних Правил та приведенні їх положень у відповідність до вимог законодавства Європейського Союзу в частині ризикоорієнтованого підходу у сфері ведення гірничих робіт у вугільних шахтах.

4. Правові аспекти

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у цій сфері є: Кодекс законів про працю України; Закон України “Про охорону праці”; Кодекс України про надра; Гірничий Закон України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребуватиме додаткових витрат із державного та місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація акта впливатиме на інтереси суб'єктів господарювання, які використовують найману працю, що пов'язана з видобутком вугілля та ведення

гірничих робіт у вугільних шахтах і використання гірничошахтного, транспортного та електротехнічного обладнання.

Проект акта стосується соціально-трудової сфери та потребує погодження зі Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні та зі Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю, сфери наукової та науково-технічної діяльності, питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, розвитку адміністративно-територіальних одиниць і не потребує погодження всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю та їхніми спілками, Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій та уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування.

Проект акта не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Міністерства цифрової трансформації України про проведення цифрової експертизи, у зв'язку з тим, що проект акта не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування та використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання електронних послуг або цифрового розвитку.

Проект акта оприлюднено на офіційному сайті Державної служби України з питань праці (www.dsp.gov.ua).

7. Оцінка відповідності

За предметом правового регулювання проект акта не належить до сфери, правовідносини в якій регулюються правом Європейського Союзу.

Проект акта не стосується зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проект акта не стосується прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. У зв'язку з цим, його громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

Проект акта не містить положень, які порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. У зв'язку з цим, його громадська гендерно-правова експертиза не проводилась.

8. Прогноз результатів

Реалізація акта впливатиме на інтереси працівників, суб'єктів

господарювання в частині зменшення державного регулювання економічної діяльності суб'єктів господарювання, підвищенню рівня безпеки працівників під час ведення гірничих робіт у вугільних шахтах, зменшенню кількості аварій, нещасних випадків і професійних захворювань.

Реалізація акта не впливатиме на розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Проект акта не стосується державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Вплив реалізації акта на заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарювання, які використовують найману працю що пов'язана з видобутком вугілля та ведення гірничих робіт у вугільних шахтах, використання гірничошахтного, транспортного та електротехнічного обладнання.	Зниження рівня виробничого травматизму та професійної захворюваності під час виконання робіт працівниками при здійсненні господарської діяльності суб'єктами господарювання. Зменшення витрат, пов'язаних з відшкодуванням шкоди, обумовленої зазначеними причинами.	Врегулювання відносин щодо безпеки з працівниками, які виконують роботи під час видобутку вугілля та ведення гірничих робіт у вугільних шахтах, сприятиме запобіганню нещасним випадкам та зниженню рівня травматизму, що виникає під час виконання робіт.
Працівники підприємств, які виконують роботи під час видобутку вугілля та ведення гірничих робіт у вугільних шахтах.	Підвищення рівня безпеки та збереження здоров'я працівників; зменшення особистих витрат у зв'язку з погіршенням стану здоров'я; зниження рівня моральної шкоди. Зниження виробничого травматизму та професійної захворюваності під час видобутку вугілля та ведення гірничих робіт у вугільних шахтах	Врегулювання відносин щодо безпеки з працівниками, які виконують роботи під час видобутку вугілля та ведення гірничих робіт у вугільних шахтах, сприятиме запобіганню нещасним випадкам та зниженню рівня травматизму, що виникає під час виконання робіт.

**Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр економіки України**

Юлія СВИРИДЕНКО

_____ 2024 р.